

Hvorfor er ikke alt prima vare?

Sjúrður Joensen, Leif Akse og Torbjørn Tobiassen

Innledning

- Ikke alt som landes av ferskfisk (torsk og hyse) er prima vare. Det har ikke blitt bedre de siste 10 årene.
- Deler av fangstene har kvalitetsfeil som gjør at fisken ikke kan anvendes til de best betalte produktene.
- Fangstmønster og håndtering av ferskfisken gir stor variasjon i kvalitet – som videreføres med produktene ut i markedene.

Hva er prima vare?

- I handel er dette å levere i henhold til avtalt kvalitet, mengde og pris.
- Vi benytter definerte mengdebeskrivelser av blodrester i muskel som grunnlag for kvalitetsvurderingene.
- Kvaliteten på råstoffet bestemmes av:
 - Naturlige kvalitetsvariasjoner
 - Ferskhet
 - Skader påført under fangst og håndtering

Fangstskader og kvalitet

- Nofima har utviklet en metode for vurdering av kvalitetsfeil på råstoffet.
- Produktkvaliteten avhenger av råstoffkvaliteten.
- I 2004 og 2014 er det gjennomført vurderinger av fangstskader på torsk fisket med juksa, line, snurrevad og garn.
- Fangstskader: Redskapsmerker, høtthogg, klemskader, blodutredelser, dårlig blodtapping.....

Metoden:

- Det tas et utvalg av fangsten, minimum 50 fisk. For hver fisk blir fangstskader bedømt og gradert i:
 - Feilfri
 - Moderat feil
 - Alvorlig feil
- Så summeres alle feil og kvaliteten fastsettes på fisken:
 - **God kvalitet:** feilfri og 1-2 moderate feil
 - **Redusert kvalitet:** 3-4 moderat feil
 - **Dårlig kvalitet:** Alvorlige feil

Gradering av fangstskader

Fangstredskap
- registreringer

Betydningen for **tørrfisk,**
saltfisk og filet

Hyse med restblod i buk

Filet hengt til tørk – god kvalitet

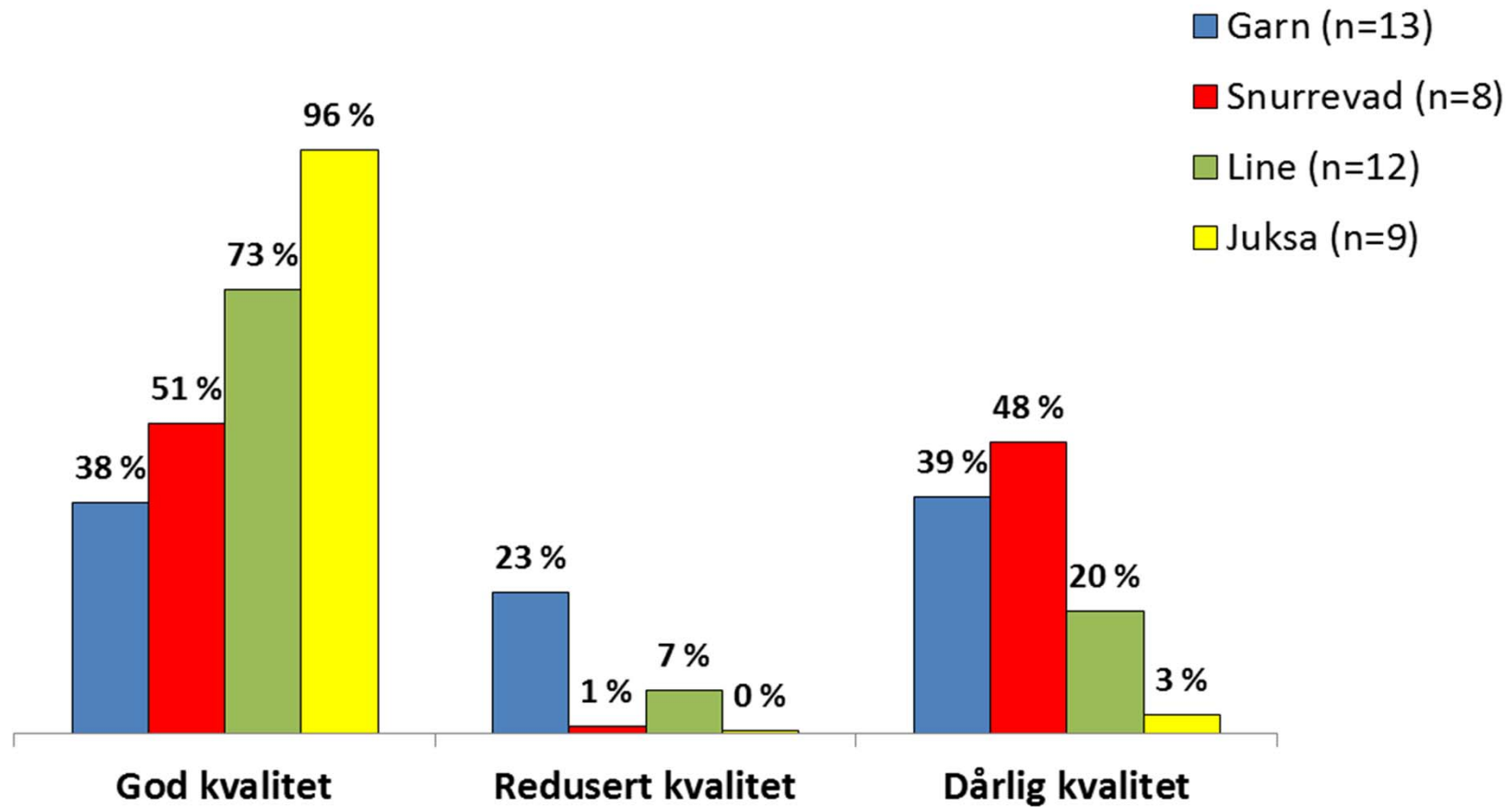
Moderate blodfeil – god kvalitet

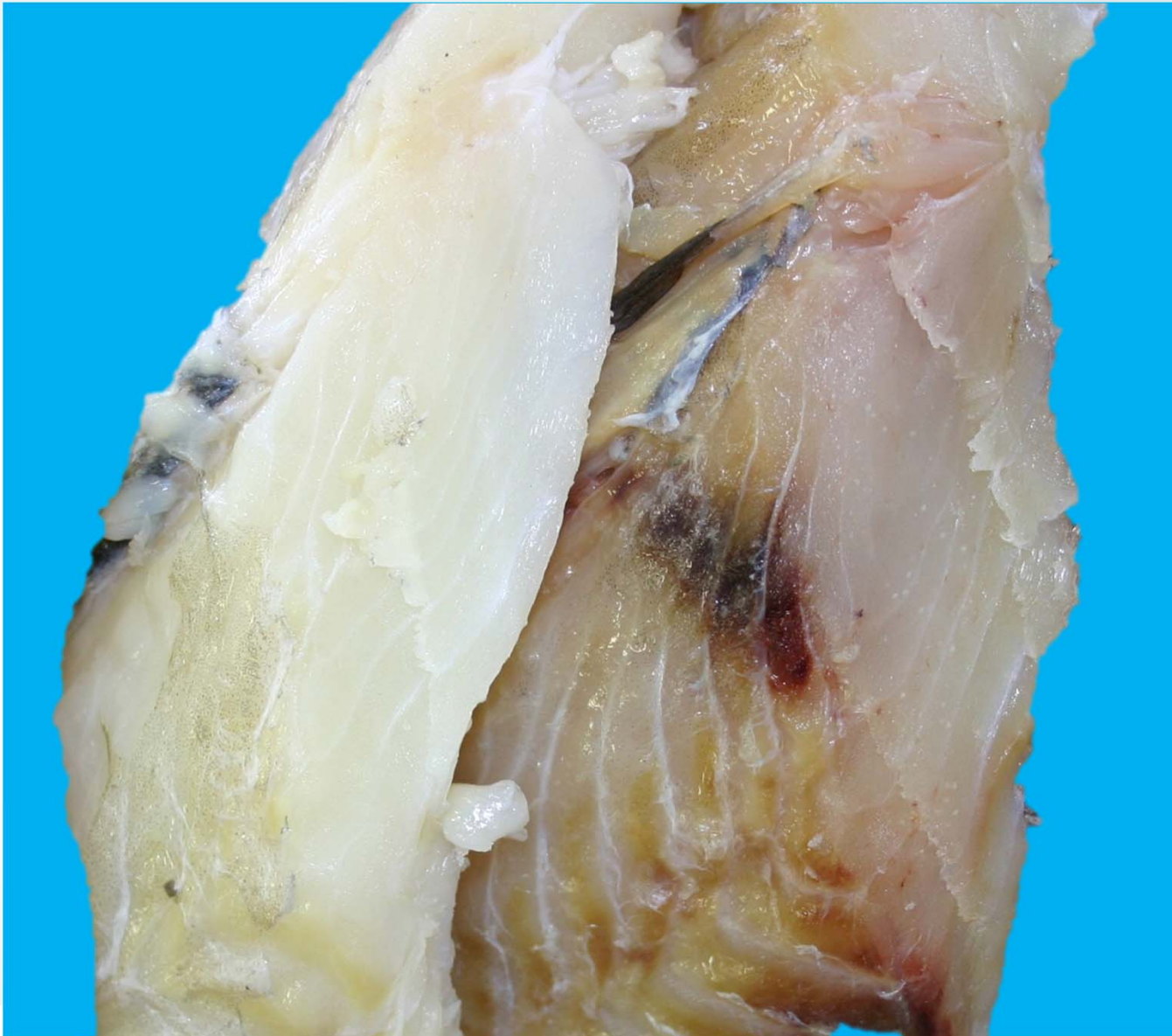

Alvorlig blodfeil – dårlig kvalitet

Fangstskader torsk 2014 – fangstredskap

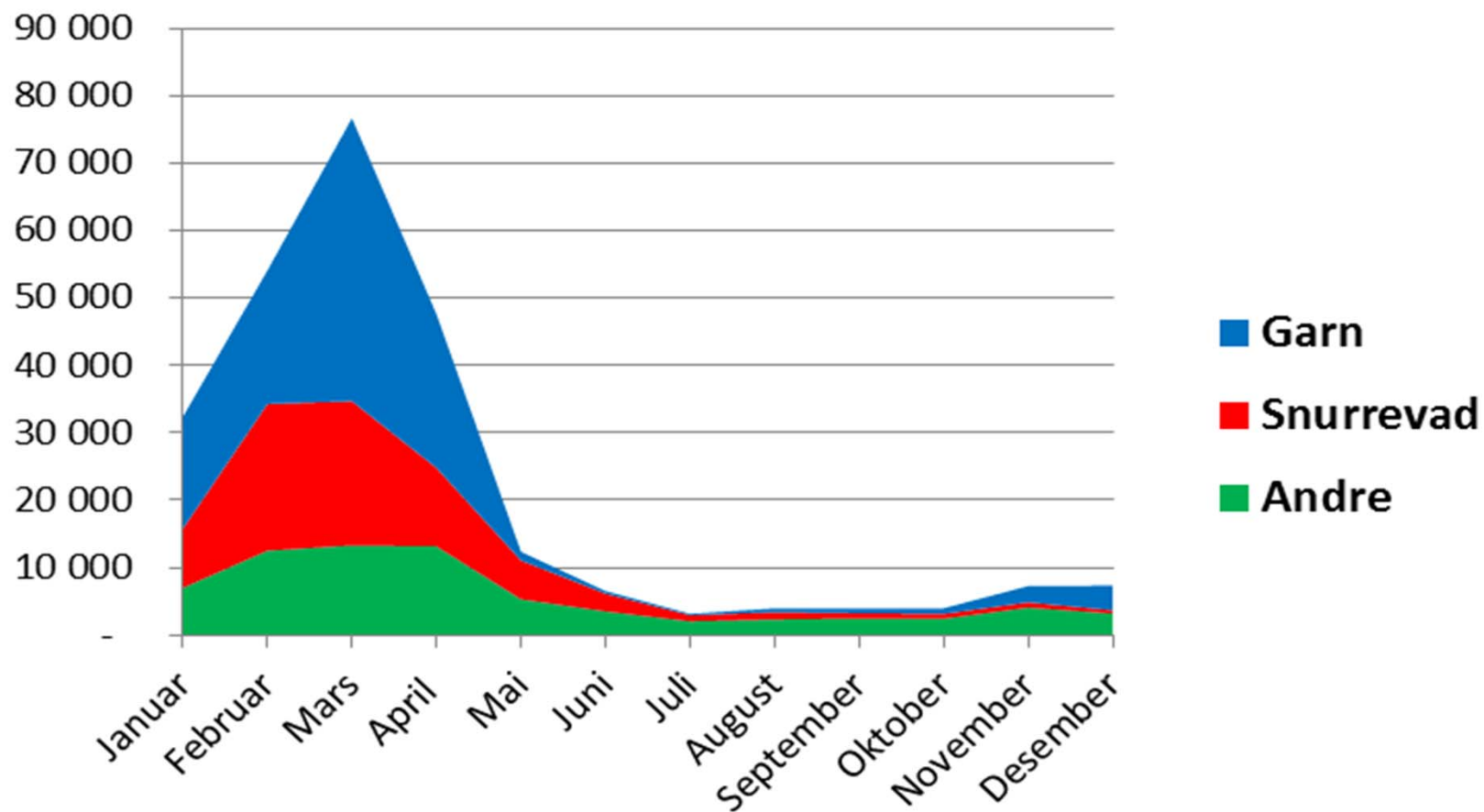

Spaltet filet – gir ikke prima vare

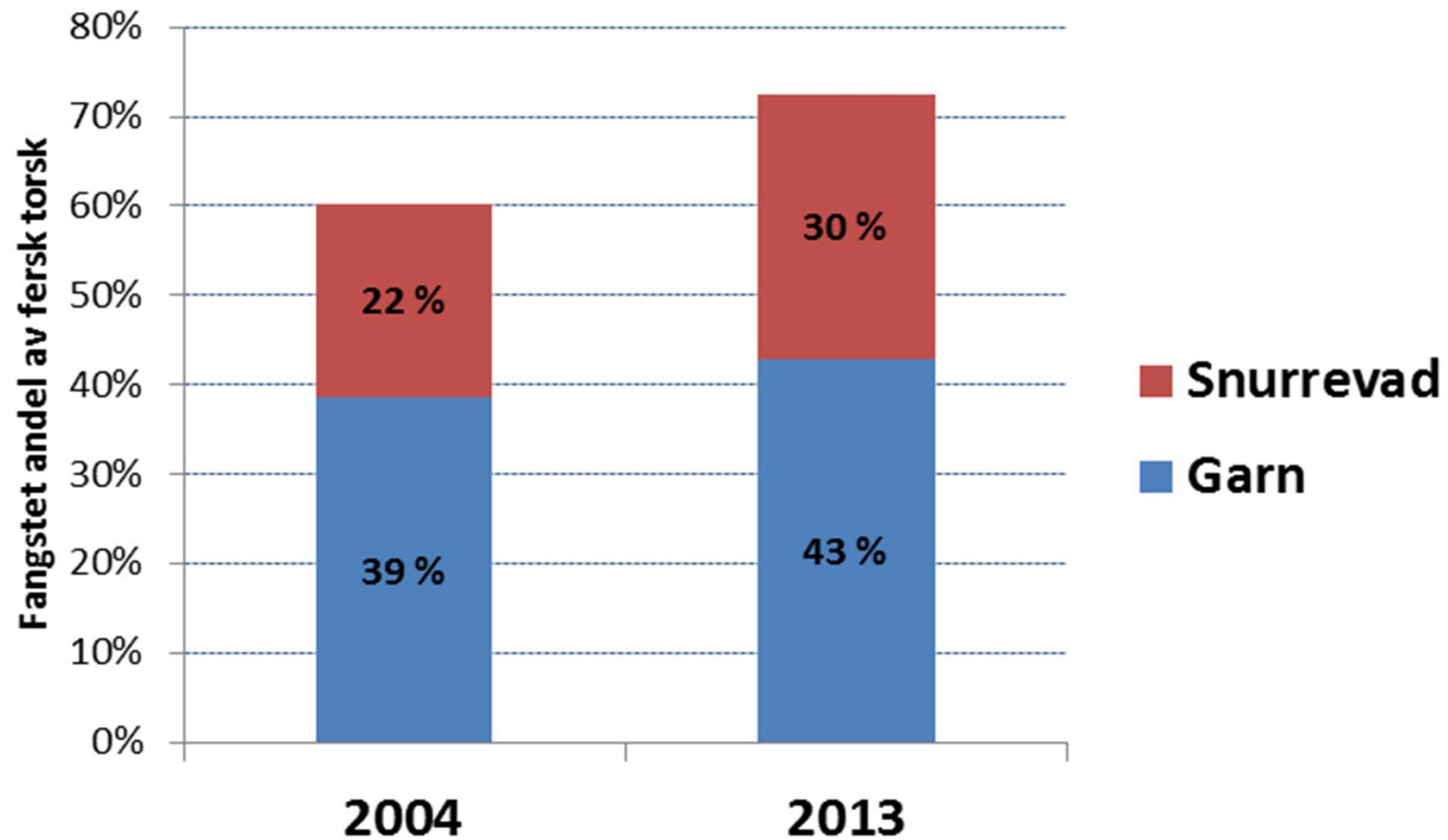
Spalting er ikke med i fangstskadene

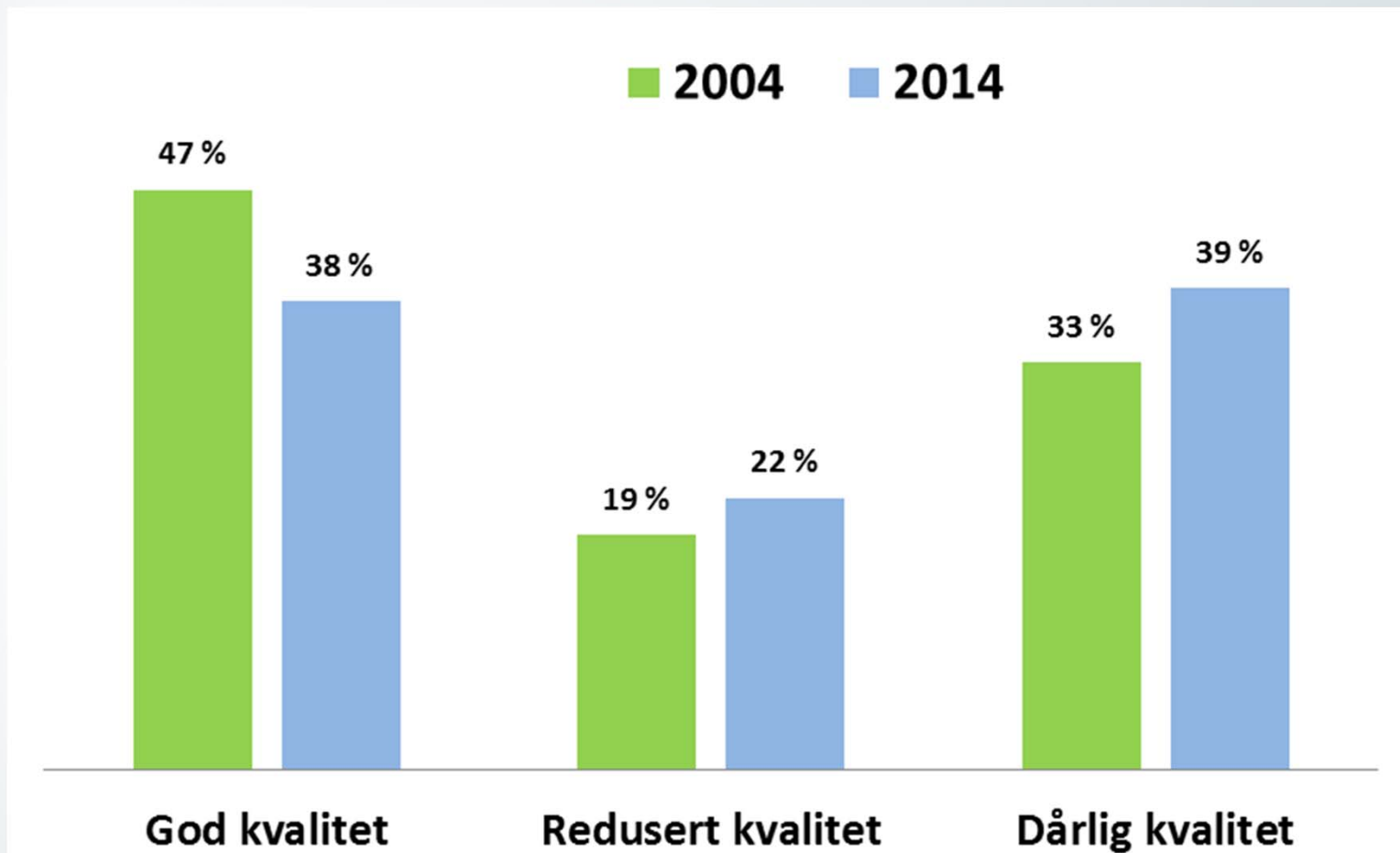
Fordeling av ulike redskap gjennom året 2013

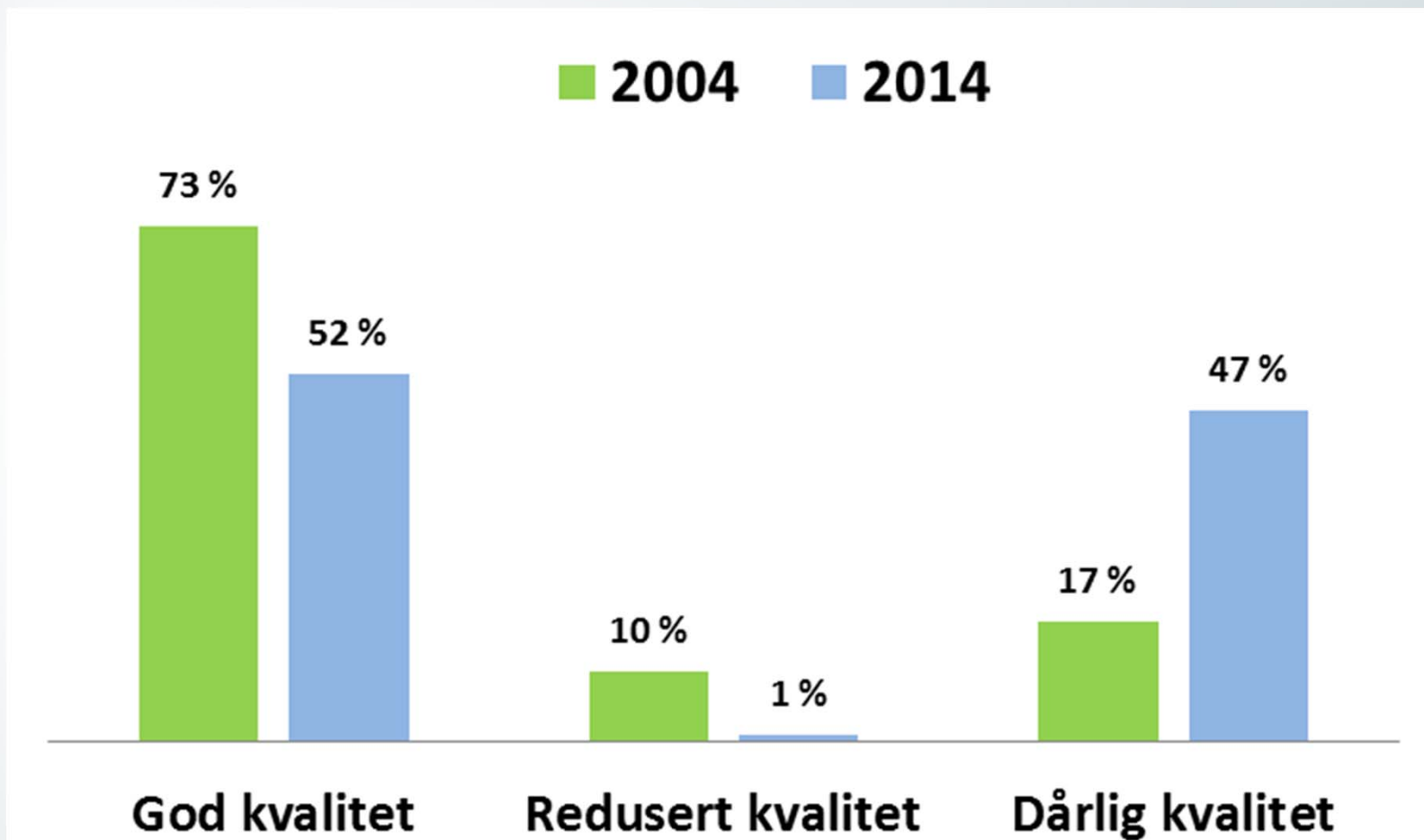
Andel fangstet med garn og snurrevad

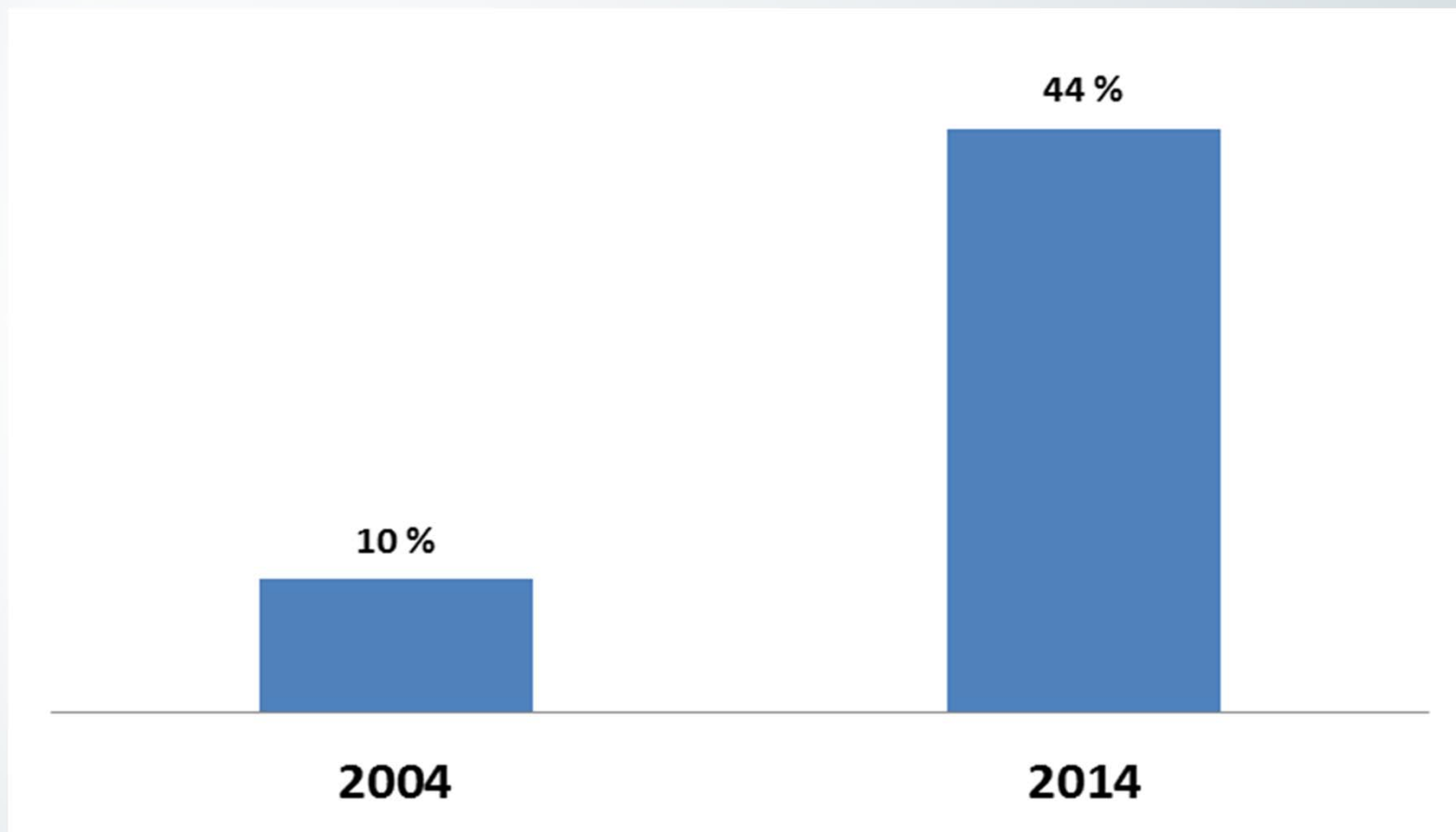
Garn – fangstskader i 2004 og 2014

Snurrevad – fangstskader i 2004 og 2014

Alvorlig feil på utblødning for 2004 og 2014 snurrevadfanger (feb, mar, april)

Store fangster

- Fangststørrelsen er økende for både juksa, garn, line og snurrevad.
- Store fangster er en forklarende faktor for manglende bløgging innen 30 minutter.
- Store fangster er ønsket av flåteleddet og foredlingsleddet.
- Uten en klar prising etter kvalitet belønnes de mest effektive redskapene og de med minst mulig mannskap ombord.

Hvorfor landes så lite prima torsk ?

- Det tas for store enkeltfangster i forhold til mannskap.
- Fiskes med garn som med dagens fangstpraksis gir stor andel av fisken med redskapsmerker og blod i muskelen.
- Det fiskes på torsk som går i åte.

Sammenfatning

- De redskapene som i 2004 var problematiske med hensyn på kvalitet har økt. Kvaliteten på leveransene er blitt ytterligere forverret.
 - Basert på våre målinger vil fersk torsk med dårlig kvalitet levert av snurrevad og garn utgjøre:
 - 2004 = 25.000 tonn
 - 2013 = 75.000 tonn
- Den gode tilgangen på fersk og stor fisk utnyttes til fulle, men på bekostning av kvalitet målt som restblod i muskel.
- Blodfeil kommer hovedsakelig fra selve redskapen, drift av redskapen, store fangster og manglende bløggerutiner. Spalting er naturgitt (åtefisk) eller grunnet ferskhets og kjøling.

Veien videre for hvitfisknæringen

- Må løse utfordringene med fangstmetodene som benyttes og bruken av disse.
 - Begrense store fangster.
 - Bløgge fisken.
 - Redusere omfanget av fangstmetoder som skader fisken.
- Større fokus på levende fangst. Å ha fisken levende ombord er et godt utgangspunkt for prima vare.